

דיני קריאת שמע

סימן א

דאסמכתות הם, ע"כ. ואין בדבריו טעם, וכי נתחכם יותר משמואל דוודאי ידע כל הני ברייתות, ובמתניתין נמי תנן בפ"ק דברכות (דף י.) בש"א בערב כל אדם יטה ויקרא ובבקר יעמוד שנאמר בשכבך ובקומך, ובה"א כל אדם קורין כדרך שנאמר ובלכתך בדרך, א"כ למה נאמר ובשכבך ובקומך, בשעה שבני אדם שוכבין ובשעה שבני אדם עומדין. וכי לא ידע שמואל ממתני' ואפ"ה ס"ל דק"ש דרבנן:

אבל נ"ל דראיית הפוסקים דק"ש דאורייתא, מהא דאמרינן באותה סוגיא, מתיב רב יוסף ובשכבך ובקומך א"ל אביי ההוא בד"ת כתיב. ובפ"ק דנדרים (דף ח.) אמרינן, אמר רב גידל אמר רב האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל. ופריך, והלא מושבע ועומד הוא, ואין שבועה חל על שבועה, מאי קמ"ל דאפי' זרוזי בעלמא, היינו דרב גידל קמייתא. ומשני, הא קמ"ל כיון דאי בעי פטר נפשיה בק"ש שחרית וערבית מש"ה חל שבועה עליה. ומדקאמר כיון דאי בעי פטר נפשיה בק"ש שחרית וערבית, ש"מ דובשכבך ובקומך לאו בד"ת כתיב אלא בק"ש איירי וק"ש דאורייתא, וכיון דרב ס"ל כר"א דק"ש דאורייתא הו"ל שמואל יחידאה לגביה. ועוד דקי"ל הלכתא כרב לגבי שמואל באיסורי:

ו**חתנו** במנחות בפ' התכלת (דף מג: ד"ה ואיזו) גבי הא דתניא התם, וראיתם אותו וזכרתם, ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלויה בה, ואיזו זו ק"ש דתנן מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן, כתבו בפשיטות, ואיזו זו ק"ש,

שאלה אי הלכה כמאן דאמר קריאת שמע דאורייתא או לא. אם תמצא לומר קריאת שמע דאורייתא, אכתי צריך לברורי עד כמה הוא חייב לקרות מן התורה. אי פרשת שמע והיה אם שמוע תרווייהו דאורייתא, או דילמא מדאורייתא בפרשת שמע לחוד סני, או אפילו בפסוק ראשון של שמע ישראל נמי סני מדאורייתא:

תשובה בפרק מי שמתו (ברכות דף כא.), אמר רב יהודה אמר שמואל* ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא אינו חוזר וקורא, ספק אמר אמת ויציב ספק לא אמר חוזר ואומר, מאי טעמא קריאת שמע דרבנן אמת ויציב דאורייתא. ורבי אלעזר אמר ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא חוזר וקורא, ספק התפלל ספק לא התפלל אינו חוזר ומתפלל. וכתב הרי"ף, ולית הלכתא כשמואל דאמר קריאת שמע דרבנן, דקי"ל קריאת שמע דאורייתא, ע"כ. וכן פסקו רוב הפוסקים ז"ל. ולא ביארו דבריהם, אמאי לא קי"ל כשמואל דאמר קריאת שמע דרבנן. ואדרבה מצד הסברא היה נראה דקי"ל כשמואל לגבי ר' אלעזר דהוי כתלמיד לגבי שמואל כדמוכח בש"ס בכמה דוכתי. ור' יוחנן דפליג עליה דר' אלעזר התם ואמר, ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו, מכל מקום בקריאת שמע לא גלי דעתיה כמאן ס"ל:

והכסף משנה כתב בפ"ב (ה"ג) מהל' ק"ש, ונ"ל דנפקא להו מדאשכחן כמה ברייתות דדייני דיני ק"ש מקראי, ומשמע דראיות גמורות נינהו, ולשמואל נצטרך לומר

א. כן גירסת הרי"ף שהביא רבינו בסמוך.